

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/171319,Panny-mlode-ktore-byly-wdowami.html>
26.04.2024, 09:20

Panny młode, które były wdowami

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

Rzeczpospolita Polska
województwo Śląsko-Dziurawskie
powiat Katowice
Urząd stanu cywilnego w Nowym Hymtonie.

odpis zupełny aktu małżeństwa.

Str. 22

Nowy Hymton, dnia 25. marca 1944.

J. Młodziejowa kaptłana Anna zofia Dziadziol, katolicka, urodzona dnia 12. kwietnia 1910 w Osaraya Lesie-Kolonii (Urząd Stanu Cywilnego Nowy Hymton Str. 220/1940), zamieszkała w Nowym Hymtonie, ulica Litkandra 3 stała się dziś przed podpisaniem Urzędnikiem Stanu Cywilnego celem dodatkowego zawiadomienia ze starszym żołnierzem, robotnikiem kopalnianym Janem Wilkiem, poległym dnia 6. lipca 1943, urodzonym dnia 8. grudnia 1908 w Kochłowicach (Urząd Stanu Cywilnego Kochłowice str. 327/1908), ostatnio zamieszkałym w Kochłowicach, ulica Adolfa Hitlera 28. Urządnik Stanu Cywilnego zapytał narzeczoną, czy zamierza dodatkowo zawrzeć małżeństwo z poległym starszym żołnierzem Janem Wilkiem. narzeczoną odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Intencją naszą i na zarządzenie upoważnionego do tego przez wodza atamiera -prae-wenturanych orzekł -urządnik Stanu Cywilnego, że małżeństwo zostaje niniejszym dodatkowo zawarte, że Anna zofia z domu Dziadziol zostaje tymczasem prawowładnie skierowaną wdową Janowi Wilkowi, poległemu dnia 6. lipca 1943 a to dodatkowo z wstecznością od dnia poprzedzającego dzień śmierci obojga.

Jako świadkowie byli obecni:

1. Jan Dziadziol, lat 60, zamieszkały w Rakoczowach, ulica Leśna 18, legitymujący się dowodem osobistym.

2. rębacz Piotr Wilk, lat 32, zamieszkały w Kochłowicach, ulica Hareta Weela 58, legitymujący się dowodem osobistym. Został jest Urzędnikiem Stanu Cywilnego znanym.

odpozytano, przyjęto i podpisano
Anna zofia Wilk z domu Dziadziol
Jan Dziadziol Piotr Wilk
Urządnik Stanu Cywilnego
w zastępstwie: Sonntag.

Poświadczono się zgodność powyższego odpisu z treścią aktu w każdej miejscowości.

Nowy Hymton, dnia 16. kwietnia 1948r.

Urządnik Stanu Cywilnego

Piszczyń. w zastępstwie: podpis nieczytelny.

Zgodność powyższego tłumaczenia z przedstawionymi mi oryginałami zaświadczeń..

Katowice, dnia 10. lipca 1948.

Henryk Kozłowski
/ Alojzy Zieliński /
tłumacz przysięgły języka niemieckiego.

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

Rzeczpospolita Polska
województwo Śląsko-Dziurawskie
powiat Katowice
Urząd stanu cywilnego w Nowym Hymtonie.

odpis zupełny aktu małżeństwa.

Str. 22

Nowy Hymton, dnia 25. marca 1944.

J. Młodziejowa kaptłana Anna zofia Dziadziol, katolicka, urodzona dnia 12. kwietnia 1910 w Osaraya Lesie-Kolonii (Urząd Stanu Cywilnego Nowy Hymton Str. 220/1940), zamieszkała w Nowym Hymtonie, ulica Litkandra 3 stała się dziś przed podpisaniem Urzędnikiem Stanu Cywilnego celem dodatkowego zawiadomienia ze starszym żołnierzem, robotnikiem kopalnianym Janem Wilkiem, poległym dnia 6. lipca 1943, urodzonym dnia 8. grudnia 1908 w Kochłowicach (Urząd Stanu Cywilnego Kochłowice str. 327/1908), ostatnio zamieszkałym w Kochłowicach, ulica Adolfa Hitlera 28. Urządnik Stanu Cywilnego zapytał narzeczoną, czy zamierza dodatkowo zawrzeć małżeństwo z poległym starszym żołnierzem Janem Wilkiem. narzeczoną odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Intencją naszą i na zarządzenie upoważnionego do tego przez wodza atamiera -prae-wenturanych orzekł -urządnik Stanu Cywilnego, że małżeństwo zostaje niniejszym dodatkowo zawarte, że Anna zofia z domu Dziadziol zostaje tymczasem prawowładnie skierowaną wdową Janowi Wilkowi, poległemu dnia 6. lipca 1943 a to dodatkowo z wstecznością od dnia poprzedzającego dzień śmierci obojga.

Jako świadkowie byli obecni:

1. Jan Dziadziol, lat 60, zamieszkały w Rakoczowach, ulica Leśna 18, legitymujący się dowodem osobistym.

2. rębacz Piotr Wilk, lat 32, zamieszkały w Kochłowicach, ulica Hareta Weela 58, legitymujący się dowodem osobistym. Został jest Urzędnikiem Stanu Cywilnego znanym.

odpozytano, przyjęto i podpisano
Anna zofia Wilk z domu Dziadziol
Jan Dziadziol Piotr Wilk
Urządnik Stanu Cywilnego
w zastępstwie: Sonntag.

Poświadczono się zgodność powyższego odpisu z treścią aktu w każdej miejscowości.

Nowy Hymton, dnia 16. kwietnia 1948r.

Urządnik Stanu Cywilnego

Piszczyń. w zastępstwie: podpis nieczytelny.

Zgodność powyższego tłumaczenia z przedstawionymi mi oryginałami zaświadczeń..

Katowice, dnia 10. lipca 1948.

Henryk Kozłowski
/ Alojzy Zieliński /
tłumacz przysięgły języka niemieckiego.

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

Odpis.

na wsteczność, dnia 9.7.1943.

Wielce Szanowny panie Wilk.
Dnia 6. lipca 1943 poległ syn pana Jan Wilk, urodzony dnia 8.12. 1908 w Kochłowicach, poległ na Opatynie, starym przysięgłym żołnierzem, w wykonaniu swego obowiązku.
Jednocześnie wyrażam Panu intencję jego kolegów oraz własnym serdecznym współczuciem. Kompania zachowa syna zawsze z szacunkiem i pamięcią. Poślę Panu w tym kierunku kilka, jeżeli Panu dotąd nie było wiadomo, że syn oddał swe życie za Ojczyznę, narodził i umarł.
Kolejny pochodził syn w tym miejscu, gdzie poległ. Późniejsze zostanie do jakiego pochodził na cmentarzu katolickim w Bystrzycy.
Podpis, polepowanie i świadectwo kompanii.
Dołączam zgodność powyższego odpisu z oryginałami uwierzytelnia się.
Kochłowice, dnia 16. sierpnia 1943.
Urządnik Stanu Cywilnego
w zastępstwie podpis nieczytelny.

Zgodność powyższego tłumaczenia z przedstawionymi mi uwierzytelnionymi odpisami zaświadczeń..

Katowice, dnia 10. lipca 1948.

Henryk Kozłowski
/ Alojzy Zieliński /
tłumacz przysięgły języka niemieckiego.

3

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

Rzeczpospolita Polska
Województwo Śląskie
Powiat Katowicki
Urząd Stanu Cywilnego
Kosa-Wies.

Nr. 8 Dokument ślubu.
Część pierwsza.
Wirek, dnia 19. stycznia 1945.

Posemce doszła Wanda, Magdalena Kubina, katolicka, urodzona dnia 7. lipca 1926 w Wirku, powiat katowicki (Urząd Stanu Cywilnego Wirek Nr. 325/1926) zamieszkała w Wirku, ulica Moltkego Nr. 26, stawiła się dzień przed podpisaniem Urzędniczek Stanu Cywilnego celem dodatkowego zawarcia małżeństwa z poległym w dniu 2. lipca 1944 żołnierzem, robotnikiem Franciszkiem Józefem Starym, katolikiem, urodzonym dnia 23. czerwca 1922 w Wirku (Urząd Stanu Cywilnego Wirek Nr. 172/1922), ostatnio zamieszkałym w Hieliszowicach, ulica Schaffgotscha Nr. 12. Urzędnik Stanu Cywilnego zapytał stawiając narzeczoną, czy chce zawrzeć dodatkowo małżeństwo z poległym żołnierzem Franciszkiem Józefem Starym. Narzeczoną odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Imieniem Rzeczy i na zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, uprawnionego do tego przez Wódcę oraz Urzędnik Stanu Cywilnego, że małżeństwo zostaje niniejszym dodatkowo zawarte, że Wanda Magdalena z domu Kubina jest prawnie prawowładnie akcjonariuszką majątku poległego w dniu 2. lipca 1944 Franciszka Józefa Staroego a to dodatkowo z ważnością od tego dnia, który poprzedzi dzień śmierci męża.

Jako świadkowie byli obecni:
1/ Elżbieta Adamska, bez zawodu, lat 30, zamieszkała w Nowym Byto-

3

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

Rzeczpospolita Polska
Województwo Śląskie
Powiat Katowicki
Urząd Stanu Cywilnego
Kosa-Wies.

Nr. 8 Dokument ślubu.
Część pierwsza.
Wirek, dnia 19. stycznia 1945.

Posemce doszła Wanda, Magdalena Kubina, katolicka, urodzona dnia 7. lipca 1926 w Wirku, powiat katowicki (Urząd Stanu Cywilnego Wirek Nr. 325/1926) zamieszkała w Wirku, ulica Moltkego Nr. 26, stawiła się dzień przed podpisaniem Urzędniczek Stanu Cywilnego celem dodatkowego zawarcia małżeństwa z poległym w dniu 2. lipca 1944 żołnierzem, robotnikiem Franciszkiem Józefem Starym, katolikiem, urodzonym dnia 23. czerwca 1922 w Wirku (Urząd Stanu Cywilnego Wirek Nr. 172/1922), ostatnio zamieszkałym w Hieliszowicach, ulica Schaffgotscha Nr. 12. Urzędnik Stanu Cywilnego zapytał stawiając narzeczoną, czy chce zawrzeć dodatkowo małżeństwo z poległym żołnierzem Franciszkiem Józefem Starym. Narzeczoną odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Imieniem Rzeczy i na zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, uprawnionego do tego przez Wódcę oraz Urzędnik Stanu Cywilnego, że małżeństwo zostaje niniejszym dodatkowo zawarte, że Wanda Magdalena z domu Kubina jest prawnie prawowładnie akcjonariuszką majątku poległego w dniu 2. lipca 1944 Franciszka Józefa Staroego a to dodatkowo z ważnością od tego dnia, który poprzedzi dzień śmierci męża.

Jako świadkowie byli obecni:
1/ Elżbieta Adamska, bez zawodu, lat 30, zamieszkała w Nowym Byto-

min, Urzędniczkowi osobicie znana.

2/ Gertruda Jasowska, bez zawodu, lat 26, zamieszkała w Hieliszowicach, ulica Schaffgotscha Nr. 9, legitymująca się dowodem niemieckiej listy narodowościowej.

Zona jest Urzędniczkowi znana.

odczytano, przyjęto i podpisano

Wanda Magdalena Stars, z domu Kubina, Elżbieta Adamska, Gertruda Jasowska.

Urzędnik Stanu Cywilnego W. podpisał Brzezinka.

Część druga. I. Rodzice małżonków.

Ojciec męża: Stary Karol, inwalida górniczy, Hieliszowice, katolik, ur. w Horszulinie powiat raciborski dnia 5.3.1891 Urząd Stanu Cyw. Horszulin Nr. 7/1891.

Matka męża: Mika Walska, bez zawodu, Hieliszowice, katolicka, ur. w Raciborskiej Kuzni dnia 2.1.1891

Matka żony: Barbara Florentyna, bez zawodu, Wirek, katolicka, ur. w Ligocie Górnej, powiat strzelecki dnia 10.5.1890 Urząd Stanu Cywilnego Góra św. Anny G/SL. 43/1890. Dzień zawarcia małżeństwa: 15.7.1909 w Wirku Urząd Stanu Cywilnego Wirek 27/1909.

II. Same osoby małżonków.

Mąż: Przynależność państwową Rzeczy Niemieckiej do odwołania, niemieck.

Zona: Przynależność państwową Rzeczy Niemieckiej do odwołania, niemieck.

Powiadzona się zgodzić POWYŻSZEGO ODPIRÓ z treścią aktu w księgów niejasowej. Kosa Wies, dnia 30. września 1946. Urzędnik Stanu Cyw. w zastępstwie podpisał nieczytelny. Pionczyk

Zgodnie z powyższymi tłumaczeniami zaświadczam.
Katowice, dnia 19. stycznia 1945.
Alojzy Zieliński / tłum. przejd.

min, Urzędniczkowi osobicie znana.

2/ Gertruda Jasowska, bez zawodu, lat 26, zamieszkała w Hieliszowicach, ulica Schaffgotscha Nr. 9, legitymująca się dowodem niemieckiej listy narodowościowej.

Zona jest Urzędniczkowi znana.

odczytano, przyjęto i podpisano

Wanda Magdalena Stars, z domu Kubina, Elżbieta Adamska, Gertruda Jasowska.

Urzędnik Stanu Cywilnego W. podpisał Brzezinka.

Część druga. I. Rodzice małżonków.

Ojciec męża: Stary Karol, inwalida górniczy, Hieliszowice, katolik, ur. w Horszulinie powiat raciborski dnia 5.3.1891 Urząd Stanu Cyw. Horszulin Nr. 7/1891.

Matka męża: Mika Walska, bez zawodu, Hieliszowice, katolicka, ur. w Raciborskiej Kuzni dnia 2.1.1891

Matka żony: Barbara Florentyna, bez zawodu, Wirek, katolicka, ur. w Ligocie Górnej, powiat strzelecki dnia 10.5.1890 Urząd Stanu Cywilnego Góra św. Anny G/SL. 43/1890. Dzień zawarcia małżeństwa: 15.7.1909 w Wirku Urząd Stanu Cywilnego Wirek 27/1909.

II. Same osoby małżonków.

Mąż: Przynależność państwową Rzeczy Niemieckiej do odwołania, niemieck.

Zona: Przynależność państwową Rzeczy Niemieckiej do odwołania, niemieck.

Powiadzona się zgodzić POWYŻSZEGO ODPIRÓ z treścią aktu w księgów niejasowej. Kosa Wies, dnia 30. września 1946. Urzędnik Stanu Cyw. w zastępstwie podpisał nieczytelny. Pionczyk

Zgodnie z powyższymi tłumaczeniami zaświadczam.
Katowice, dnia 19. stycznia 1945.
Alojzy Zieliński / tłum. przejd.

Po zakończeniu wojny obronnej w 1939 r. przedwojenny polski Górny Śląsk, jak wiadomo, został wcielony do III Rzeszy. Funkcjonował w ramach rejencji katowickiej, a ta z kolei wchodziła w skład prowincji Śląsk z siedzibą we Wrocławiu (listopad 1939 - styczeń 1941), a później (styczeń 1941 - 1945) stała się częścią mniejszej jednostki, czyli prowincji Górny Śląsk z siedzibą w Katowicach. Jedną z konsekwencji włączenia tego regionu do Niemiec było objęcie go niemieckim prawem, inną - przymusowy pobór Górnoślązaków do Wehrmachtu. Na styku tych dwóch wartości, prawa (szczególnie małżeńskiego) i służby

wojskowej, pojawiło się dość niecodzienne zjawisko, a mianowicie zawieranie małżeństw z nieżyjącymi już, poległymi żołnierzami. Kilka przykładów takich ślubów chcemy przedstawić w ramach najnowszego odcinka „Migawek archiwalnych”.

Od 7 listopada 1939 r. obowiązywało rozporządzenie „o stanie cywilnym Wehrmachtu”, które zezwalało na zawieranie małżeństw „na odległość”, z przebywającym na froncie żołnierzem. 6 listopada 1941 r. Hitler podpisał inne rozporządzenie, umożliwiające powstanie procedury dla ślubów *post mortem* (pośmiertnych). Organizowano je w urzędach stanu cywilnego od połowy czerwca 1943 r. Małżeństwo takie ustawało automatycznie z chwilą zatwierdzenia go, a kobieta uzyskiwała status wdowy wojennej. Ewentualne dziecko z takiego związku było odtąd uznawane za ślubne. Najbardziej znanym nieżyjącym „panem młodym” okazał się gen. Franz Kutschera, kat Warszawy, dowódca SS i Policji w dystrykcie warszawskim, zastrzelony przez żołnierzy AK 1 lutego 1944 r. Trzy dni później odbył się jego ślub z będącą w zaawansowanej ciąży narzeczoną.

W materiałach Oddziałowego Archiwum IPN w Katowicach udało się odnaleźć dwa przykłady ślubów zawartych po śmierci narzeczonego. Pierwszy odbył się w Nowym Bytomiu (obecnie dzielnica Rudy Śląskiej) 25 marca 1944 r. Panna młoda, Anna Dziendziół (Dziędziół) została żoną górnika Jana Wilka, poległego 6 lipca 1943 r. w okolicy Borisowki w rejonie biełgorodzkiem. Świadcami byli członkowie rodzin nowożeńców. Od 1935 r. Anna była matką córki Hildegardy. Drugie małżeństwo zostało zawarte 19 stycznia 1945 r. w Wirku (również dzielnica Rudy Śląskiej) pomiędzy Wandą Kubiną i robotnikiem Franciszkiem Starym, który zginął trafiony kulą w głowę 2 lipca 1944 r. na wschód od Połocka. Para miała syna Józefa.

Oprac. na podstawie IPN Ka 85/722, IPN Ka 85/1516 oraz B. Bernfeld, J. Mazurkiewicz,

Meandry niemieckiego wojennego prawa małżeńskiego, Acta Universitatis Wratislaviensis no 4021: Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem 42, nr 13, Wrocław 2020.